

Juncus dudleyi Wieg. – nový druh flóry Slovenska

Juncus dudleyi Wieg. – a new species of the Slovak flora

KAROL MIČIETA

Katedra botaniky PríF UK, Révová 39, 811 02 Bratislava

The first record of *Juncus dudleyi* Wieg. in Slovakia is presented. The species was found at one locality in Slovakia so far, in the region of Podunajská nížina lowlands. This paper refers to the notice about the differences from similar *J. tenuis* Wild. Karyological analysis of the studied individuals of *J. dudleyi* showed the chromosome number $2n=ca\ 80$.

Druhotný výskyt *J. dudleyi* v Európe bol známy už v roku 1906 z Nemecka v regióne Thüringen (cf. Hegi 1935) a od roku 1915 zo Škótska, v oblastiach Criannarich a Perthshire (Richards 1943). Nenapodobnil však expanziu rozšírenia jeho veľmi podobného a príbuzného druhu *J. tenuis*. V svojom pôvodnom areále, ktorý je veľmi podobný *J. tenuis*, je bežne rozšírený v atlantickej a pacifickej oblasti temperátnej zóny Severnej Ameriky. Ekologicky sa však od *J. tenuis* diferencuje tým, že preferuje bázické alebo aspoň neutrálne pôdy (Fernald 1930).

J. dudleyi sa od príbuzného a morfológicky takmer zhodného *J. tenuis* odlišuje krátkymi, nevýraznými, zbiehavými, žltými uškami listových pošiev (0,1–0,2 max. 0,5 mm dlhé, vid' Obr. 1) a listami, ktoré dosahujú len do tretiny dĺžky (zriedkavo do polovice) stonky, na rozdiel od *J. tenuis*, kde listy dosahujú po kráčeľ a listové pošvy charakterizujú výrazné, biele ušká (2–2,5 mm dlhé) (cf. Buchenau 1906, Podlech 1979, Snogerup 1980).

Napriek avizovanej možnosti výskytu *J. dudleyi* v strednej Európe, dostupné a bežne používané príručky jeho výskyt neuvádzajú, resp. na túto možnosť neupozorňujú (napr. Dostál 1989, Dostál & Červenka 1992, Soó 1973, Szynal & Mađalski 1931). Podrobné štúdium rodu *Juncus* na Slovensku (cf. Mičieta 1980) neprinieslo žiadne informácie o výskyte tohto druhu na Slovensku, ani v susedných štátoch. Problému sme však venovali pozornosť a po predpoklade Snogerupa (1980), o jeho možnom náhodnom výskyte v strednej Európe, sme náš záujem ešte zintenzívnili. Napriek cielenému vyhľadávaniu v teréne a revízií herbárových materiálov (BRA, PR, PRC, SAV, SLO, tiež mnohé súkromné, najmä V. Migra, M. Valachovič, V. Stanová, Z. Svobodová,) od roku 1976, sme tento druh prvý krát na území Slovenska zistili v roku 1996. Lokalita – Podunajská nížina, medzi obcami Rovinka a Dunajská Lužná, brehy štrkovísk – predstavovala rozptýlený výskyt 28 trsov. V roku 1997, vzhľadom na vzostup vodnej hladiny a značný vplyv rekreačných aktivít v letnom období,

došlo k výraznej redukcii trsov, individuí. V roku 1998 tu prežíva, na brehu štrkoviska Malé Košariská, len niekoľko individuí. Ani podrobný prieskum obdobných biotopov, najmä v Podunajskej nížine, nepriniesol ďalší údaj o jeho rozšírení.

Karyotaxonomická problematika nie je uzavretá. Napriek jednoznačnému deklarovaní počtu chromozómov $2n=84$ (Podlech 1979, Snogerup 1980), v pôvodnej karyotaxonomickej literatúre sú známe len dva údaje, $2n=80$ (Harriman & Redmond 1976) a $2n=42$ (Löve & Löve 1981). Populácia zistená na Slovensku vykazovala počet $2n=ca\ 80$ (Mičieta hoc loco). Dokladový herbárový materiál sa náchádza u autora.

V príspevku podávame prvú informáciu o výskyte nového druhu pre flóru Slovenska *J. dudleyi*, ktorý bol už zaradený do zoznamu zástupcov rodu *Juncus* na Slovensku (Mičieta 1998). Problému sa mienime naďalej venovať. Autor veľmi rád uvíta každú informáciu a spoluprácu.

J. tenuis

J. dudleyi

Obr. 1. Listová pošva s uškami pri *J. tenuis* a *J. dudleyi*; náčrt podľa prác Buchenau (1906) a Richardsa (1943)

Sheath of leaves with auricles (*J. tenuis* and *J. dudleyi*) drawing after Buchenau (1906) and Richards 1943)

Literatúra

- Buchenau F., 1906: Juncaceae. pp. 1-228. - In: Engler A., Das Pflanzenreich IV/36. Verlag W. Engelmann, Leipzig.
- Dostál J., 1989: Nová květena ČSSR 1, 2. Akademia, Praha.
- Dostál J. & Červenka M., 1992: Velký klíč na určování vyšších rostlin II. SPN, Bratislava.

- Fernald M. L., 1930: The British representatives of *Juncus tenuis*. - J. Bot. Lond. 68: 364-367.
- Harriman N. A. & Redmond D., 1976: Somatic chromosome numbers for some North American species of *Juncus* L. - Rhodora, 78: 727-738.
- Hegi G., 1935: Illustrierte Flora von Mitteleuropa 2. Lehmanns Verlag, München.
- Löve A. & Löve D., 1981: Chromosome number reports LXXIII. - Taxon, 30: 845-851.
- Mičieta K., 1980: Rod *Juncus* L. na Slovensku. - Dizert. práca (msc.), depon. in Katedra botaniky PríFUK, Bratislava.
- Mičieta K., 1998: *Juncus*. pp. 504-506. - In: Marhold K. & Hindák F. (eds), Zoznam nižších a vyšších rastlín Slovenska. Veda, Bratislava.
- Podlech D., 1979: *Juncus*. pp. 347-397. - In: Hegi G., Illustrierte Flora von Mitteleuropa 2/1, ed. 5, Verlag Paul Parey, Berlin.
- Richards P. W., 1943: *Juncus macer* S.F. Gray. Biological flora of the British Isles. - J. Ecol., 31: 51-59.
- Snogerup S., 1980: *Juncus*. pp. 102-111. - In: Tutin T. G., Heywood V. H., Burges N. A., Moore D. M., Valentine D. H., Walters S. M. & Webb D. A. (eds), Flora Europea V, Cambridge Univ. Press, Cambridge etc.
- Soó R., 1973: A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve V. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Szynał T. & Małdalski J., 1931: Juncaceae. pp. 1-152. - In: Kulczyński S., Atlas flory polskiej II/2. Polska Akademia Umiejętności. Kraków.

Zaujímavejšie floristické nálezy

Úvodné slovo minulého čísla avizovalo zavedenie novej rubriky, v ktorej by sme chceli uverejňovať zaujímavejšie floristické nálezy na Slovensku (údaje o vzácných, ohrozených a fytogeograficky významných taxónoch, nálezy taxónov v nedostatočne preskúmaných oblastiach, z ktorých chýbajú údaje o výskyte – ako referenčný zdroj možno použiť už výjdené zväzky Flóry Slovenska a regionálne štúdie). V tomto čísle predkladáme botanickej verejnosti túto rubriku po prvý krát. Budeme radi, ak nájde medzi našimi čitateľmi odozvu.

Krátka floristická správa by mala obsahovať názov taxónu, čo najpresnejší opis lokality, dátum zberu, meno a priezvisko zberateľa, miesto uloženia herbárového dokladu (radi uvítame duplikáty, najmä kritických druhov), resp. číslo dokladu vo fotoarchíve alebo diaarchíve. Za lokalitou treba uvádzať aj číslo zakladného poľa a kvadrantu stredo európskeho sieťového mapovania (v prípadoch, najmä u regionálnych floristov, ak nie je k dispozícii sieťová mapa, číslo doplníme v redakcii). Túto rubriku vedie P. Mráz.